

MEDIAD

Medya ve Din Araştırmaları Dergisi | Journal of Media and Religion Studies

ARAşTIRMA MAKALESİ | RESEARCH ARTICLE

Aralık 2019, 2(2), 287-305

Geliş: 03.11.2019 | Kabul: 12.12.2019 | Yayın: 31.12. 2019

‘Hz. Muhammed: Allah’ın Elçisi’ Filminin Söylem Çözümlemesi

Mahmut KUTLU*

Öz

Bu çalışma ‘Hz. Muhammed: Allah’ın Elçisi’ (Hz. Muhammad: The Messenger of God) filminin ürettiği söylem dilini niteliği bakımından konu edinmektedir. Araştırma nesnesi olan filmin sinema ve İslamofobi ilişkisi üzerine tartışılabilecek bir potansiyele sahip olduğu düşünölmektedir. Çalışma, bu ilişki bağlamında üretilen söylem dilinin sinematografik öğeler ile nasıl görünür kılındığını göstermeyi amaçlamaktadır. Film çözümlenirken Teun A. Van Dijk’ın ‘söylem analizi’ yöntemi kullanılmıştır. Van Dijk’in egemen yapının haber metinlerindeki ideolojisinin çözümlenmesinde kullandığı bu yöntem, bu araştırmada ideoloji çözümlenmesi olarak değil, söylemi oluşturan parçaların; makro yapı ve mikro yapıların çözümlenmesi bağlamında kullanılmıştır. Bu çerçevede ‘Hz. Muhammed: Allah’ın Elçisi’ (Hz. Muhammad: The Messenger of God) filminin teknolojik sinema olanaklarını kullanarak İslam dinini yücelten bir söylem dili ürettiği ve İslamofobiye karşı bir cevap niteliği taşıdığı görölmüştür. Film, sinemanın gücünden yararlanarak, imgeler ve imajlar yardımıyla söylem dilini oluşturmuş ve izleyiciye sunmuştur. İslamofobi içerikli yüzlerce filmdeki kaba, çirkin, kirli, kötü, terörist Müslöman tiplerine karşın, Müslömanları iyi temalar ile karakterize etmiştir. ‘Kötü Müslöman’ imajının aksini uygulayarak, Müslömanların uluslararası sinemadaki gerçek temsiline olanak sağlamıştır.

Anahtar Kelimeler: Sinema, Din, Söylem Analizi, İslamofobi

Discourse Analysis of the Film ‘Hz. Muhammad: The Messenger of God’

Abstract

This study focuses on the discourse produced by the film ‘Muhammad: The Messenger of God’ in terms of quality. It is thought that the film, which is the object of the research, has the potential to be discussed on the relationship between cinema and islamophobia. The study aims to show how the discourse language produced in the context of this relationship is made visible by cinematographic elements. Teun A. Van Dijk’s ‘discourse analysis’ method has been used to analyze the film. This method used by Van Dijk in his analysis of the ideology of the dominant structure in the news texts has not been used in this study as an analysis of ideology; but rather as an analysis of pieces -macro structures and microstructures- which form the discourse. In this context, ‘Muhammad: The Messenger of God’ was seen to produce the language of discourse that exalts the religion of Islam by using technological means of cinema and acts as a response to Islamophobia. Taking advantage of the power of cinema, the film created a language of discourse with the help of images and presented it to the audience. ‘Muhammad: The Messenger of God’ characterizes Muslims with good themes in spite of the rough, ugly, dirty, bad, terrorist Muslim stereotypes in hundreds of films with Islamaphobic content. By applying the counter-image of the ‘bad Muslim’, it has enabled the real representation of Muslims in international cinema.

Keywords: Cinema, Religion, Discourse Analysis, Islamophobia

ATIF: Kutlu, M. (2019). ‘Hz. Muhammed: Allah’ın Elçisi’ filminin söylem çözümlenmesi. *Medya ve Din Araştırmaları Dergisi (MEDIAD)*, 2(2), s. 287-305.

Giriş

Batı’nın Müslümanlara ve İslam dinine karşı duyduğu nefret ve düşmanlık yüzyıllar öncesine dayanmaktadır. W. Edward Said’e göre bunun temel nedeni Batı’nın Doğu’dan ve Müslümanlardan korkmasıdır (2010). Batı, bu nefret ve düşmanlığını günümüzde medya alanında da devam ettirmiştir. Müslümanlar, batılı kaynaklar tarafından uluslararası medyada olduğundan farklı gösterilerek, kötü/terörist Müslüman imajı çizilmiştir.

Bu imajı en kısa yoldan dünyaya duyurmanın aracı olarak da çoğu zaman sinema kullanılmıştır. Çünkü sinemanın etkisi diğer medyalara göre daha kuvvetlidir. Örneğin kitap sadece bir bilgi kaynağı oluşturabilirken veya tiyatro görsellik sunabilirken, sinema bunların hepsini kendi bünyesinde birleştirerek birçok sanat dalının üstünde bir konuma yükselmektedir. Mesajı iletmede tiyatro veya resim gibi değildir. Etkisi çok daha hızlı ve yaygındır. Bunun yanında sinema; görsel ve işitsel öğeleri bünyesinde barındırdığı için diğer medyalara göre daha öğreticidir ve hafızalarda daha fazla yer etmektedir. Clark ve Mayer’in belirttiği gibi, insanlar, görsel ve sözel öğelerin bir arada yer aldığı sinema gibi çoklu ortamlarda, sadece sözel veya sadece görsel öğelerin yer aldığı ortamlara göre daha iyi öğrenmektedirler (2011, s. 235).

Dini bir konunun sinema sanatıyla buluşması, birçok kavramın somutlaşması, hem göze hem kulağa hem de duygulara hitap etmesi bakımından önemlidir. Filmde, geçmişten gelen birçok deneyim yeni sinema teknikleri ile somut hale dönüştürülmektedir. Kracauer’in deyimiyle filmin ortaya çıkışından önce görmediğimiz birçok şey sinematografi ile görünür kılınmaktadır (2015, s. 518). Sinema bize gerçekliğin bir kopyasını yansıtma olanağını sunmaktadır (Badiou, 2013, s. 322-329).

Bu düşünceler ışığında İslam dinini ve dolayısıyla Hz. Peygamber’in (sav) hayatını anlatan filmlerin önemi ortaya çıkmaktadır. Ancak öneminin ortaya çıkmasıyla beraber bu filmlerin sayısına bakıldığında çok az oldukları görülmektedir. 2012 yılının Aralık ayında Katar’da yapılan “Dünya Müslüman Alimler Birliği” konferansına dünya genelinde tüm İslam ülkelerinden alimler katılmış ve konferansta ‘Hz. Peygamber’in hayatını nasıl anlatmalıyız’ başlığı tartışmaya açılmıştır. Amerikan-İslam İlişkileri Konseyi (CAIR-WA) Genel Müdürü Nihat Awad, konuşmasında son 10 yılda Hollywood’da çekilen iki film dışında, Müslümanları ve Hz. Muhammed’i (sav) olumsuz anlatan filmlerin sayısının 750’ye ulaştığını belirtmiştir (<http://www.haber7.com/sinema/>, 2018). Konuyu destekler nitelikte, Koçer ve Yazıcı’da, günümüz medyasında (özellikle Batı medyasında), doğrudan ya da dolaylı olarak, İslam ve Müslümanların olumsuz olarak ele alınmadığı yazı, film, karikatür ya da programın neredeyse olmadığını belirtmişlerdir (2018, s. 192).

Hz. Peygamber’in hayatını doğrudan anlatan ‘Çağrı’ filminden ancak 37 yıl sonra “Hz. Muhammed: Allah’ın Elçisi” filmi çekilmiştir. Bu filmle İslam dininin mensupları ikinci kez Hz. Peygamber’in hayatını sinema ile deneyimleme fırsatını bulmuştur. Konuyla alakalı başka filmler çekilse de Hz. Peygamber’i doğrudan değil, dolaylı olarak anlatmışlardır. Bunların sayısı da çok azdır. Örneğin 2000 yılında vizyona giren “O’nun Babası” filmi, Hz. Peygamber’in babasının hayatını anlatmaktadır.

Hz. Peygamber’in hayatını sinematografi ile buluşturan ve böylece İslamofobiye karşı sinematografik imajlar ürettiği düşünülen “Hz. Muhammed: Allah’ın Elçisi” filmi bu çalışmanın araştırma nesnesi olarak seçilmiştir.

Çalışmada Teun A. Van Dijk’in söylem analizi yöntemi kullanılmıştır. Ancak Van Dijk’in egemen yapının haber metinlerindeki ideolojisinin çözümlemesinde kullandığı bu yöntem, bu çalışmada ideoloji çözümlemesi olarak değil, söylemi oluşturan parçaların; makro yapı ve mikro yapıların çözümlenmesi bağlamında kullanılmıştır. Filmin hangi sinematografik öğelerle inşa edildiği, tematik yapısı, şematik yapısı, sentaktik yapısı, ses ve müzik uyumu, filmin retorik ve tüm bunların birleşimi ile nasıl bir söylem dili oluşturduğu tartışılmıştır.

İlgili Türkçe literatürde ‘Hz. Muhammed: Allah’ın Elçisi’ filmine odaklanan iki çalışma göze çarpmaktadır. Hz. Muhammed: Allah’ın Elçisi Filminin Mecidi Sineması

Bağlamında Analizi” (Gökçe, 2017) isimli ilk makale, Mecidi sinemasının tarihsel gelişimini incelemiş ve bu filmlerin sinema alanına katkıları üzerinde durmuştur ve ilgili filmi bu çerçevede değerlendirmiştir. “Bir Film İmanı Yok Edebilir Mi?-Hz. Muhammed: Allah’ın Elçisi Filmi Üzerine Bir Değerlendirme” (Nazlıaydın, 2016) isimli çalışma ise yalnızca filmin dini içeriğini ele almış ve filmin incelenmesini içerik eleştirisi şeklinde geliştirmiştir. Her iki çalışmada da filmin söylem düzeyinde nasıl bir üretim ortaya çıkardığı ve bunun potansiyel karşılıklarına değinilmemiştir.

Bu çalışmada ise filmde geçen konuların içeriği incelenmemiştir. Film imajlar, diyaloglar, renkler, müzikler, mekânlar, karakterler ve düşündürdükleri bağlamında incelenmiştir.

Bu çerçevede çalışma, amaç, önem ve yöntem hakkında bilgilerin sunulduğu giriş kısmı haricinde üç bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde araştırma nesnesi olan filmin künyesi hakkında bilgiler verilip filmin hikayesinden bahsedilmiştir. İkinci bölümde Teun A. Van Dijk’in söylem çözümlemesi üzerinde durulmuştur. Son bölümde ise elde edilen bulgular, Van Dijk’in söylem analizi yöntemi ile çözümlenmiştir. Film söylem dilini oluştururken imajların gücünden olabildiğince yararlanmıştır. Dolayısıyla çalışmanın çözümleme kısmında filmde alınan görsellere de yer verilmiştir.

1. “Hz. Muhammed (sav) : Allah’ın Elçisi Filmi”

1.1. Filmin Künyesi

Yönetmenliğini ve senaristliğini Mecid Mecidi’nin yaptığı Hz. Muhammed: Allah’ın Elçisi filmi; 7. yüzyılda Mekke’de, İslam peygamberi Hz. Muhammed’in çocukluk döneminde etrafında gelişen olayları konu edinmektedir. Filmin ilk gösterimi 12 Şubat 2015’te İran’da gerçekleştirilmiştir.

Resim 1. Film Tanıtım Görseli

	<p>Yönetmen: Mecid Mecidi</p> <p>Oyuncular: Sareh Bayat, Mahdi Pakdel, Mina Sadati, Mohsen Tanabandeh</p> <p>Film müziğinin bestecisi: A. R. Rahman</p> <p>Film müziği: Ya Muhammad (SAL)</p> <p>Bütçe: 40 milyon USD</p>
---	--

1.2. Filmin Hikayesi

‘Hz. Muhammed (sav): Allah’ın Elçisi’ filmi; bir üçlemenin ilk ayağı ve Hz. Peygamber’in (sav) hayatının 0-12 yaş aralığındaki çocukluk evresini anlatmaktadır. Çekimi yedi yıl süren film, Mustafa Akkad’ın 1977 yapımı, Anthony Queen’in de rol aldığı ‘Çağrı’ (The Message) filminden sonraki Hz. Peygamber’in (sav) hayatını doğrudan anlatan ikinci filmidir. 171 dk. süren filmin çekimleri yaklaşık 40 milyon dolar bütçeyle (www.bbc.com) tamamlanmıştır.

2. Söylem Çözümlemesi

Söylem kısaca; farklı alanlara ait olabilen, ancak ortak çalışma kurallarına uyan ifadeler birliliğidir (Revel, 2012, s. 114). Söylem ve ideolojinin sıkı bir ilişkisi söz konusudur. Eagleton ideolojiyi, toplumsal yaşamdaki anlam, gösterge ve değerlerin üretim süreci, belirli bir toplumsal grup veya sınıfa ait fikirler kümesi olarak tanımlar (2009, s. 1).

Söylem aracılığı ile belli bir ideolojik düşünce veya değer metne aktarılabilir. Buda metinlerin çözümü gerektirir. Bu nedenle metnin içindeki ideolojiyi çözümlenebilmek için söylem çözümlemesi yöntemi geliştirilmiştir. Söylem çözümlemesinin öne çıkan özelliği, ele aldığı metinlerde ideolojilerin ve toplumsal güç ilişkilerinin rolünü bulmaya odaklanmasıdır (Fairclough, 1995; Wodak, 2013; Wodak, Meyer, 2002).

Söylem çözümlemesi alanında Teun A. Van Dijk ve Norman Fairclough öne çıkan isimlerdir. Fairclough, yaklaşımını söylem olarak dilin kavramsallaştırılmasını merkeze alarak, eleştirel dilbilim üzerine kurmuş ve haber üzerine yoğunlaşmıştır (Özer, 2008, s. 400).

Van Dijk ise 'Eleştirel Söylem Çalışmaları' ile televizyon ve basındaki haberlerin incelenmesi için bir problem yönelimi geliştirmiş, özellikle sosyal problemlerin çözümü üzerine yoğunlaşmıştır. Bir grubun diğer grup üzerinde tahakküm üretmesinde veya var olanı yeniden üretmesinde söylemin gücü üzerine odaklanmıştır (Arkonaç, 2014, s. 227). Van Dijk'e göre egemen söylemin temel işlevi rıza ve egemenliğin meşrulaştırılmış hali üzerinde mutabakata varmaktır. Ayrıca söylemde yer alan ideolojik unsurların ortaya konulabilmesi için metin dilbilimi bulgularına dayanarak gazete haberlerinin sistematik bir biçimde incelenmesi gerekmektedir (Van Dijk, 1988, s. 9).

Van Dijk haber metinlerinin çözümlemesinden söz ederken metnin içeriği, retorik, semantiği ve anlatısı üzerine yoğunlaşmaktadır (Van Dijk, 2000, s. 35-39). Bunları 'makro yapılar' ve 'mikro yapılar' başlıkları altında incelemiştir. Haber metinlerindeki makro yapılar 'tema', 'tematik yapı' ve 'konu' iken mikro yapılar ise 'metnin sesleri', 'sözcükleri', 'cümle yapıları' ve 'anlamları' ile oluşturulmaktadır (Van Dijk, 1988, s. 72-98).

Söylem çözümlemesi, metin ve konuşmalarla ortaya konulan sosyal güçlerin kötüye kullanılması, egemenlik ve eşitsizliklerin çoğaltılması gibi konuları ele alan ve karşı koyma yollarını araştıran bir analitik söylem araştırması türüdür. Bu tür araştırmalar toplumsal olayların anlaşılmasını ve yanlışlıkların ortaya çıkarılmasını sağlar (Van Dijk, 2003, s. 352). Metni bir söylem olarak ele almak, bu söylemin temel kaynağı konumundaki toplumsal durumu sorgulamayı gerektirmektedir. Dolayısıyla söylem çözümlemesi, metinlerin toplumsal bağlamından koparılmaksızın bütün boyutlarıyla değerlendirmesi gerektiğini savunmaktadır (Yüksel, 2012, s. 170).

Dilin kullanımı olarak görülen söylem, sözel iletişim ve etkileşim, toplumsal düzeyin mikro düzeyine aitken, toplumsal gruplar arasındaki iktidar, tahakküm ve eşitsizlik gibi terimler makro çözümleme düzeyine ait olarak değerlendirilmektedir (Evre, 2009, s. 139). Van Dijk geliştirdiği söylem yaklaşımında, mikro yapılar ile makro yapısal özelliklerin bütünlüklü bir yapı içinde değerlendirilmesi gerektiğini, birbirinden ayrı değerlendirilemeyeceğini belirtmektedir.

Van Dijk'in söylem analizi, makro yapı ve mikro yapı bağlamında şu şekilde şemaştırılmıştır:

A. MAKRO YAPI

1. Tematik Yapı

a. Başlıklar

b. Haber Girişi (Spot veya haber metninin ilk paragrafı)

c. Fotoğraf

2. Şematik Yapı

- a. Durum (Ana olayın sunumu, sonuçlar, ardalın bilgisi, bağlam)
- b. Yorum (Haber kaynakları, olay taraflarının yorumları)

B. MİKRO YAPI

1. Sentaktik Çözümleme (Cümle yapılarının basit ya da karmaşık olması)
2. Bölgesel Uyum (Neden ilişkisi, işlevsel ilişki, referans ilişkisi)
3. Kelime Seçimleri
4. Haber Retoriği (Özer, 2011, s. 85).

Bu şemaya sinema filmleri bağlamında bakıldığı zaman; kamera, çekim ekibi, oyuncular, diyaloglar, ışık, renklendirme, dekor, kostüm vb. gibi unsurların önemi göze çarpmaktadır. Filmdeki anlam, bütünün parçaları toplanarak ve anlam bütünlüğü içinde bu parçalar sıralanarak oluşturulmaktadır. İmajlar ile düşündüren ve anlam üreten sinema (Bazin, 2005, s. 23-24), ayrıca sözcüklerin söyleyemediklerini imajlarla da söyleyebilme (Balázs, 2013, s. 24-25) potansiyeline sahiptir. Bu da Van Dijk'ın söylem analizini filmlere uygulamanın isabetli olduğunu bize göstermektedir.

Sinemada anlamı oluşturan parçalar reel dünyanın yansımaları üzerinden kurgulanmaktadır. Sinemanın dünyası görünen ve ayrıca gizlilikleri de içeren bir dünyadır. Parçalara ayrılmış bu dünya, her parçasında bağımsızlık kazanmakta ve reel dünyada bulunmayan çeşitli düzenleme olanakları sağlamaktadır (Lotman, 2012, s. 4142). Filmde yönetmen, dilediği anlamı oluşturabilmek için imajlarla oynayabilmektedir. Sinema filmlerinde göstergeler ile oluşturulan kodlar aracılığıyla, izleyicinin anlam üretmesi sağlanır ve gerçek ile gerçek olmayan arasında bir bağ kurulur. Bu da anlamın oluşumunu çok olasılıklı bir hale getirmektedir. Çünkü izleyici kendi yaşam birikimi, kültürel düzeyi ve yaşadığı dönemin bir sonucu olarak perdedeki göstergeleri yorumlamaktadır (Büker, 2012, s. 52).

Van Dijk'ın haber metinleri için geliştirdiği söylem çözümlemesi, sinema filmlerine uyarlanmak istendiği zaman aşağıdaki tablo ortaya çıkmaktadır (Zor, 2017):

Tablo 1. Van Dijk'ın geliştirdiği söylem çözümlemesinin sinema filmlerine uyarlanması

Tablodan hareketle filmde makro yapı ve mikro yapı birbiri ardınca değerlendirilir. Öncelikle makro yapı içerisinde yer alan tematik yapı incelenir. Burada filmin ana teması, filmdeki konunun yaşandığı zaman dilimi ve coğrafi bölge ele alınır. Daha sonra konunun detayları, olay örgüleri ve karakterler de değerlendirilerek bir bütün içinde filmdeki şematik yapı ortaya çıkarılır. Mikro yapıda ise öncelikle sözdizimsel (sentaktik) yapı çerçevesinde filmin anlatım diline bakılır; filmde üretilen söylem dili, karakterlerin diyalogları ve eylemleri ile çözümlenir. Daha sonra söylemi destekleyici unsurlar olarak ses ve müzik ilişkisi irdelenir. Film boyunca kulla-

nilan ses ve müziğin niteliğine ve söyleme ne gibi katkılarda bulunduğu bakılır. Son olarak filminin söylem dilini inşa ederken kullandığı sinematografik öğelere yani filmin retoriğine bakılır. Tüm bu tespitler birbiriyle bağlantılı ve uyumlu bir şekilde değerlendirilerek filmin söylem çözümü yapılmış olur.

4. 'Hz. Muhammed: Allah'ın Elçisi' Filmi'nin Söylem Çözümlemesi

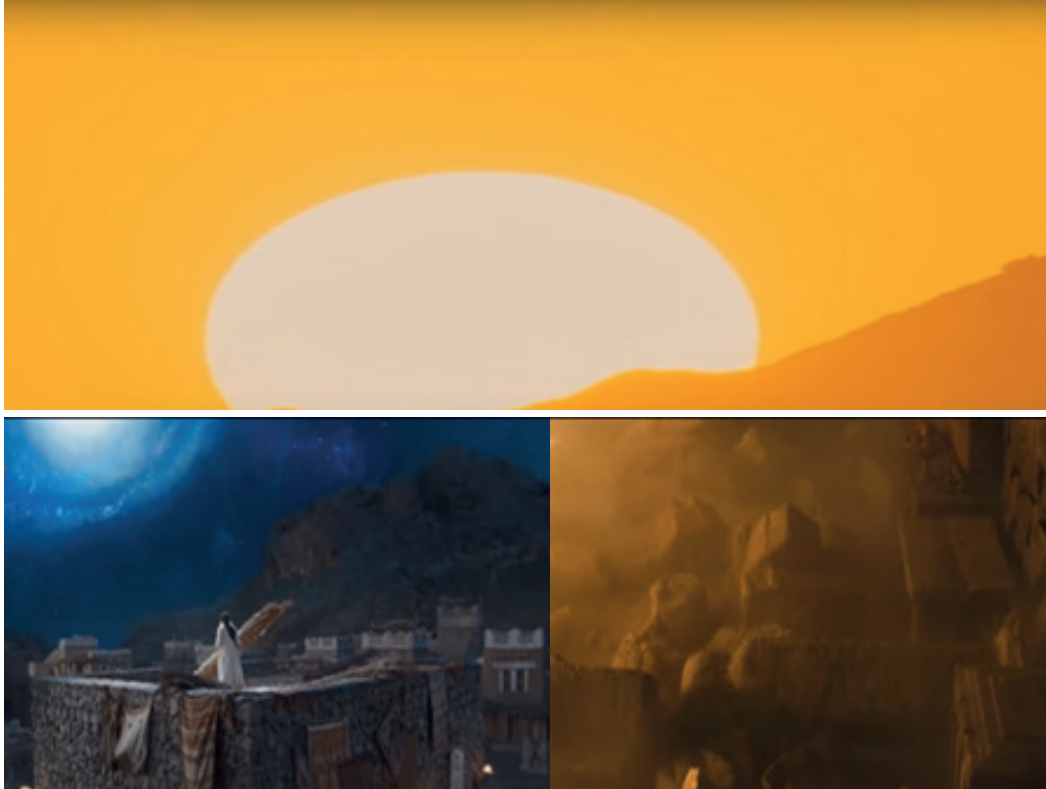
4.1. Makro Yapı

4.1.1. Tematik Yapı

Hz. Muhammed: Allah'ın Elçisi' filmi, 7. yy'da Mekke'de yaşayan Hz. Peygamberin etrafında gelişen olayları anlatmaktadır. Hz. Peygamberin çocukluk dönemini; çocukken yapmak zorunda kaldığı yolculukları ve gerçekleştirdiği mucizeleri anlatmaktadır. Filme imajlar ve diyaloglar aracılığıyla Hz. Peygamberin üstünlüğünü ve İslam dininin güzelliklerini anlatan tematik bir yapı hakimdir. İslam dininin ilk döneminde Müslümanların yaşadıkları olumsuzluklar, baskıcı rejim tarafından maruz kaldıkları kötü muameleler anlatılmakta, Mekke'de egemen sınıfın tahakkümcü yapıda olan politikası eleştirilmektedir. Bu yapının, toplumda sebep olduğu tahribata, acılara ve zulmün insanlık dışı boyutuna dikkat çekilmektedir.

Hz. Peygamberin doğumuyla beraber, yaşanan her olumsuzluğun değiştiği; eşitsizliğin yerini adaletin, acıların yerini sevincin, baskının yerini özgürlüğün ve zulmün yerini refahın aldığı vurgulanmaktadır. Ezilen kölelerin, küçümsenerek horlanan insanların hayatı değişmeye başlamıştır. Artık onlar da toplumda söz sahibi olmaya başlamışlardır. Film boyunca tüm imajlar, diyaloglar, karakterler ve mekanlar bir bütünlük içinde bu düşüncüyü desteklemektedirler. Film, böylelikle kendi içinde tutarlı ve yetince güçlü bir söylem dili oluşturmuştur.

Resim 2. Hz. Peygamberin doğduğu gece gökyüzünde doğan yıldız, Kabe'deki putların yere yıkılması ve güneşin dağların arkasından yükselerek doğması, Hz. Peygamberi yüceltiren tematik yapıyı destekler niteliktedir.

Daha ilk sekanstan itibaren ortaya konulan bu düşünceler, sonraki sekanlarda da farklı biçimlerde sık sık tekrarlanmaktadır. Bu sahneler, tek başına bir insanın tarih boyunca eşi benzeri olmayacak başarısına, İslam dininin çok kısa sürede dünyaya

yayılacağına, yeryüzünü adeta bir güneş gibi aydınlatacağına gönderme yapmaktadır.

Resim 3. Hz. Peygamberin doğduğu gece, gökyüzünde o güne kadar görülmemiş büyüklükte ve parlaklıkta bir yıldız doğmuştur. Bu yıldızın ışığı yeryüzünü aydınlatarak geceyi gündüze çevirmiştir. Karakterlerin yüzüne yansıyan bu ışık, kötü günlerin geride kaldığı, yeryüzüne refah ve mutluluğun geldiğinin habercisidir.

Filmin tematik yapısı, oluşturulmak istenen söylem diline hizmet etmektedir. Bu durum karakterler ve seçilen renkler üzerinden açıkça okunabilmektedir. Deleuze'un da belirttiği gibi bir filmin teması, bütün tasvirlerle nüfuz eder, hepsinin kaynağıdır ve hepsini bütünleştirir. Tasvir ile tema arasında sinematografik bir uyum söz konusudur. Tipler ve tema aynı hareketin iki tipidir (1983, s. 37). Aşağıdaki resimlerde görüldüğü gibi film, belli renkleri kullanarak tehlikenin veya kötülüğün mevcudiyetini düşündürmüştü ve benzer şekilde güven ve rahatlamayı renklerle hissettirmiştir. Söylem bağlamında bakıldığında karakterler ve renkler dramatik faktör olarak kullanılmıştır. Kutsal sayılan karakterler için beyaz renkler, konu itibarıyla çatışma oluşturan yer ve kişilerde siyah ve koyu renkler kullanılmıştır.

Resim 4. Film boyunca Hz. Peygamberin annesi ve Müslümanlar beyaz kostümlerle, çatışma karakteri olan Ebu Leheb ve Ebu Cehil çatık kaşlı jestlerle, şiddeti anımsatan mimiklerle ve siyah renklerin ağır bastığı kostümlerle karakterize edilmiştir.

Film boyunca Mekke'deki baskıcı rejimin şiddeti, zulmün ağırlığı ve çirkinliği çeşitli imgelerle imajsal öğelere yansıtılmış, karakterlerin yüzüne ve mekanlara aktirilmiştir.

Resim 5. Hz. Peygamberin evi, iç açıcı tonların olduğu geniş ve aydınlık bir evdir. Evin içerisine pencereden güneş girmektedir. Ebu Leheb'in evi ise yarı karanlık, puslu ve koyu kontrastlar ile iç karartmaktadır.

Resim 6. Filmde Müslümanlar güzel ve sempatik, Müslüman olmayanlar ise çirkin ve iticidir.

4.1.2. Şematik Yapı

Yemen Kralı Ebrehe, kutsal mabed olan Kabe'yi yıkmak için yola çıkar. İhtişamlı bir ordu hazırlamıştır. Bu ordunun içerisinde görülmemiş büyüklükte dev filler de vardır. Ebrehe'nin fil ordusuyla beraber Mekke'ye yönelişi sebebiyle tedirgin olan Mekke halkı çaresizdir.

Hz. Peygamberin dedesi Abdulmuttalib, Ebrehe ile konuşmak için çadıra doğru yürür. Kral, Abdulmuttalibi küçümseyici bir tavırla karşılar. Kabe'yi yıkmaktan vazgeçmeyeceğini söyler.

Korku ve endişeyle Mekke halkı canını kurtarmak için dağlara çıkar. Hz. Peygambere hamile olan annesi Hz. Amine ise Mekke halkı gibi kaçıp dağlara saklanmaz.

Ebrehe, bir ordu tarafından korunmayan Mekke şehrine doğru ordusunu harekete geçirir. Kimseciklerin olmadığı şehri kolayca ele geçirebileceğini düşünür ancak filler Mekke'ye doğru bir adım dahi atmaz. He türlü yolu deneyen fil bakıcıları, filleri yerlerinden kıpırdatamazlar.

Gökyüzünde bir anda beliren milyonlarca ehabil kuşu, ordunun üzerine balçıkta pişirilmiş taşlar atarak orduyu taş yağmuruna tutarlar. Bu olay Hz. Peygamberin doğumundan önce gerçekleşen bir mucizedir. Kuşlar orduyu yok ederler. Ordudan bir kişi bile sağ kurtulamaz. Filmde geçen bu olay İslam tarihinin en önemli olaylarından biridir (İslam Ansiklopedisi, 1996, s. 70-71). İslam dininin kutsal kitabı olan Kur'an-ı Kerimde bu olay 'Fil Vakası' olarak anılmaktadır. Söz konusu ayetler şunlardır: "Rabbinin, fil sahiplerine ne yaptığını görmedin mi? Onların tuzaklarını boşa çıkarmadı mı? Üzerlerine balçıkta pişirilmiş taşlar atan sürü sürü kuşlar gönderdi. Nihayet onları yenilmiş ekin yaprakları hâline getirdi (Kur'an-ı Kerim Meali, 2016, s. 601).

Fil ordusunun helak olmasından elli iki gün sonra Hz. Peygamber doğar. Hz. Amine'nin kucağındaki minik bebek dünyayı bütünüyle değiştirecektir. O gece gökyüzünde son defa peygamberlik yıldızı görülür. Bu yıldızın ışığı tüm dünyayı aydınlatır. Yahudi din adamları hep beraber doğan çocuğu ararlar fakat bulamazlar.

Dede Abdulmuttalib heyecanla oğlunun evine doğru koşar. Yeni doğmuş torununu kucağına alır, bağına basar. Bir ziyafet tertip edilmesini söyler.

Hız. Amine'nin sütü olmadığı için bebek bir sütanneye verilir. Sütanne Halime, bebeği alarak kendi memleketine götürür. Her türlü bakımıyla ve eğitimiyle ilgilenir. Hız. Peygamber altı yaşına geldiğinde onu tekrar Mekke'ye getirerek dedesine ve annesine emanet eder.

Hız. Peygamber annesi Hız. Amine ile Medine şehrine doğru yolculuk yapar. Medine'de annesiyle ve akrabaları ile çok güzel günler geçirir. Mekke'ye geri dönmek için yola çıkarken anne Amine yolda hastalanarak vefat eder. Dede Abdulmuttalib ile yaşamaya başlayan Hız. Peygamber annesini unutamamaktadır. Bir müddet sonra dede Abdulmuttalib'de vefat eder.

Amcası Ebu Talib ile yaşamaya başlayan Hız. Peygamber, bir ticaret kervanı ile Şam şehrine doğru yola çıkar. Bir konaklama yeri olan Busra şehrine geldiklerinde rahip Bahira manastırın penceresinden onları izler. Kervanın yanına gelerek Ebu Talib ile tanışır. Onlara yemek ikramında bulunur. Hız. Peygamberdeki peygamberlik işaretlerini gören Bahira, amcasına Mekke'ye geri dönmesini, Şam'a gitmemesini öğütür. Şam şehrine giderse Yahudilerin Hız. Peygambere zarar vereceğini hatta onu öldürmeye kalkışacaklarını söyler. Bu tavsiyeyi dinleyen Ebu Talib yeğenini alarak tekrar Mekke'ye döner.

Ebu Talib ve kervanda bulunan insanlar yol boyunca harikulade olaylara şahit olurlar. Henüz çocuk olan Hız. Peygamber, olağanüstü halleri ile herkesin dikkatini çekmektedir. Hastalara dokununca hastalar iyileşmektedir.

Yaşlı insanlara ve kölelere yardım etmektedir. Artık herkes yanlarında bulunan çocuğun beklenen son peygamber olduğunu anlar. Ebu Talib gittikleri her yerde yeğenini koruyup kollamaya başlar.

4.2. Mikro Yapı

4.2.1. Söz Dizimsel (Sentaktik) Yapı

Hız. Peygamberin doğuşu ile yeryüzüne refahın gelişi, İslam dininin ve Hız. Peygamberin yüceliği konularına değinen film, mesaj ve söylem açısından oldukça zengin bir yapıya sahiptir. Görüntülerin yanı sıra diyaloglara da yerleştirilen övgü içerikli mesajlar söylemi bütünleştirici ve destekleyici unsurlar olarak kullanılmıştır.

Filmin anlatım dili öykülemedir. Film boyunca dışarıdan bir insan sesi olayları özetlemektedir. Bu durum filmin anlaşılmasını kolaylaştırmakta, filmin zengin içerikli konusuna karşın anlatıma tarihsel bir derinlik ve gerçeklik katarak, görüntüyü desteklemekte ve aradaki boşlukların dolmasına olanak sağlamaktadır.

Filmlerde zamansal geçişleri veya olayları birbirine bağlamada kullanılan bu anlatıcı tekniğinde, filmdeki kahramanlardan veya film dışından birine ait dış ses, genellikle hikâyedeki boşlukları doldurmak üzere çeşitli olay veya durumları anlatmakta ve yorumlamaktadır (Çevik, 2015, s. 38). Anlatıcı ses, filmin farklı sekanslarında devreye girerek yorumlar yapmakta, ekrana yansımayan olayları aktarmaktadır. Tüm bilgileri olduğu gibi anlatmak mümkün olamayacağından konunun uzunluğu bu şekilde kısaltılmaktadır. Ayrıca bu anlatıcı dış ses, hikaye dinleme algısı oluşturarak izleyici sıkılmaktan kurtarmaktadır.

Film boyunca geçen diyaloglar söylem ile uyum ilişkisi üzerine kuruludur. Mesaj, söylemi destekleyici unsur olarak kullanılmıştır.

Filmin birçok sahnesinde İslam dinini ve İslam Peygamberini yüceleştiren diyaloglar bulunmaktadır. Bunun yanı sıra Müslüman olmayanları eleştiren mesajlarla da karşılaşmaktadır.

Bir manastırda toplanan din adamları arasında son peygamberin neden Yahudi veya Hıristiyanlardan olmadığı ile ilgili şu konuşmalar geçer:

Rahip -“Kabil bile kardeşine bu kadar öfke ve nefret beslemiyordu”,
Baş Rahip -“bu dünyada yalnız muhabbet ve sevgi baki kalacak”,
Rahip -“beklenti olduğu sürece söylentide olacaktır”,
Baş Rahip -“Allah kurtarıcıyı istediği zaman istediği mekana gönderir,
Keşiş -“peki ya bizden olmazsa”,
Rahip -“senin teyidine muhtaçsa kurtarıcı değildir zaten,
Baş Rahip -“öyle birisi kurtarıcı değil senin kölen demektir”.

Filmin içerdiği söylem açısından önem taşıyan bu konuşmalarda; Hz. Peygamberin yüceliği ve İslam dininin üstünlüğü vurgulanmaktadır. Filmin tüm diyalogları bu doğrultuda bir söylem dili oluşturmaktadır.

Başka bir konuşma ölmek üzere olan Abdulmuttalib ile oğlu Ebu Leheb arasında geçer. Öleceğini anlayan Abdulmuttalib, torunu olan Hz. Peygamberin elini tutmaktadır. Bu esnada odaya giren Ebu Leheb, babasına bir kap içerisinde o dönemde zor bulunan bir miktar süt getirmiştir. Konuşma şöyle geçer:

Ebu Leheb -“baba sana süt getirdim”,
Abdulmuttalib -“hayır istemem”,
Ebu Leheb -“baba lütfen iç”,
Abdulmuttalib -“hayır içmeyeceğim”,
Ebu Leheb -“neden içmiyorsun baba”,
Abdulmuttalib -“çünkü bu süt bir zamanlar yetim olan şu çocuktan da esirgenmişti”

Abdulmuttalib kendisine uzatılan süt kabını geri çevirir. Bunun nedeni Hz. Peygamberin bebeklik döneminde Ebu Leheb’in cariyesinin Hz. Peygamberi emzirmesi istemesi fakat Ebu Leheb’in bu isteği reddetmesidir.

Dede Abdulmuttalib film boyunca, tavırları ve sözleriyle sürekli Hz. Peygamberi övmektedir. Her durumda onu çocuklarına ve diğer torunlarına karşı üstün göstererek yüceleştirmektedir.

4.2.2. Ses ve Müzik

Filmde yer alan müzik ve efektler anlatımı destekleyip güçlendirecek şekilde kullanılmıştır. Böylece verilmek istenen mesaja sesler aracılığıyla ciddi katkılar sağlanmıştır. Kullanılan ses ve müzik, anlatıma yardımcı unsurlar olarak düzenlenmiştir.

Hz. Peygamberin evine doğru koşan deve ve balıkların sudan karaya atlaması sahnelerinde ilgi ve heyecanı yükseltmek amacıyla hareketli aksiyon müziği kullanılmıştır. Efekt seslerin, sadece görüntüleri (sinematografinin) güçlendirmesi işlevinden öte, öykünün de ek bir bileşeni olarak görevler yüklenebilmesinden yola çıkıldığında, diyaloglarla eşit öneme sahip olduğunu iddia etmek yanlış bir argüman olmayacaktır (Sözen, 2017, s. 483).

Müziğin imajlar kadar güçlü bir etkisi olduğu açıktır. İmajlar kadar ses ve müzikte seyirciyi düşündürmekte ve duygulandırmaktadır. Müziğin söyleme katkısı kutsal mabed olan Kabe’nin olduğu sahnede açıkça sezilmektedir. Kabe duvarlarının küçük yıldızlar şeklinde parıldaması ve kullanılan rahatlatıcı fon müzik, kutsallığa gönderme yapmaktadır. Tek bir sözcük kullanılmadan sadece müzik ve imajla Kabe’nin kutsallığı duygu ve düşünce çağrışımı ile ortaya konulmuştur.

Resim 7. Bu sahnede Müslümanlar için büyük bir öneme sahip olan Kabe'nin kutsallığı müzik ve imaj uyumuyla seyirciye aktarılmıştır.

Bunun yanında aşağıda görseli verilen; Sütanne Halime'nin Hz. Peygamber'den ayrılmak zorunda kaldığı sahnede kullanılan duygusal müzik, mesajla bütünlük sağlamaktadır.

Resim 8. Sütanne Halime'nin Hz. Peygamber'den ayrılmak zorunda kaldığı duygusal sahne. Seyirciyi duygulandırmak ve karakterin iç dünyasında yaşadığı sancıyı göstermek amacıyla ayrılma sahnelerinde duygusal müzikler kullanılmıştır.

Benzer şekilde, Kutsal mabed olan Kabe'yi yıkmaya gelen Ebrehe'nin filin üzerinden düşmesi ve eabil kuşlarının Ebrehe ordusunun üzerine uçtuğu sahnelerde müziğin ritmi ve tonu giderek artırılmış, kullanılan efektler ile izleyicinin heyecan, korku ve merak duyguları uyarılmıştır.

Resim 9. Kabe'yi yıkmaya gelen Ebrehe'nin filin üzerinden düştüğü sahne.

Film boyunca seyircinin ilgisi efekt müzik kullanımlarıyla devamlı canlı tutulmuştur. Ses ve müzik anlamın ve duygunun sağlanmasında söylemin yardımcı olarak kullanılmıştır.

4.2.3. Filmin Retoriği

Film, anlatının çoğunlukla imajlara dayalı olduğu bir filmidir. Filmin en güçlü yönü, söylem bağlamında konuyu tamamlayan başarılı sinematografik öğelerdir.

Resim 10. Ebrehe'nin ihtişamlı ordusuyla yürümesi ve kuşların Kabe'nin üzerinde uçmaları filme sinematografik açıdan değer kazandırmaktadır.

Filmin çekim açıları, kamera hareketleri ve çerçevelemesi konu ile bütünlük oluşturmakta ve böylelikle söylemi güçlendirmektedir. Kamera hareketleri, geçişler ve ışıklandırma bir nevi söylemin yardımcı malzemesi olmuşlardır. Filmde karakterler bazı sahnelerde alt çekim veya üst çekim ile seyirciye aktarılmaktadır.

Örneğin aşağıdaki görselde kölelerin, baskı ve tahakküme maruz kalan kişiler olduklarını yansıtmak için kamera yukarıya konumlandırılmıştır. Abdulmuttalib'in üzerine yukarıdan gelen ışık ise onu kutsallaştırmaktadır. Böylelikle klasik birkaç sözcük kullanmak yerine, düşündüren imajlar, konuyu basit olmaktan kurtarmakta, izleyicinin zihninde düşünmeye olanak sağlamaktadır (Deleuze, 2006, s. 100).

Resim 11. Yukarıya konumlandırılan kamera, üst çekim ile köleleri konuya aktarmaktadır.

Resim 12. Hz. Peygamber'in dedesi Abdulmuttalib'in olduğu sekanslarda yukarıya konumlandırılan ışık, karaktere kutsallık atfetmektedir.

Sonuç

Araştırma nesnesi olan 'Hz. Muhammed: Allah'ın Elçisi' filmi, Van Dijk'in söylem analizinin sinema filmlerine uyarlanması yöntemiyle incelenmiştir. Ancak Van Dijk'in egemen yapının haber metinlerindeki ideolojisinin çözümlenmesinde kullandığı bu yöntem, bu araştırmada ideoloji çözümlenmesi olarak değil, söylemi oluşturan parçaların; makro yapı ve mikro yapıların çözümlenmesi bağlamında kullanılmıştır.

Film imajlar, diyaloglar, renkler, müzikler, mekanlar, karakterler ve düşündürdükleri bağlamında incelenmiştir. Filmde geçen bir olayın İslam tarihi açısından

doğruluğunun araştırılması veya Sünni-Şii sentezinin uyumu açısından incelenmesi bu çalışmanın ana teması dışında bırakılmıştır. Filmin İslamofobi’ye karşı nasıl bir cevap sergilediği üzerinde durulmuştur.

Araştırma sonucunda filmin; imaj, diyalog, karakter, kostüm, mekân, ses-müzik, ışık, renklendirme, kamera açıları ve kamera hareketleri ile bir söylem dili oluşturduğu görülmüştür. Bu söylem, Müslümanları iyi temalar ile karakterize ederek aşkın bir Müslüman portresi çizmiştir. Müslümanların uluslararası sinemada olumlu temsil edilmesi ne olanak sağlayarak İslamofobi’ye karşı bir cevap niteliği kazanmıştır.

Film, söylem dilini oluştururken teknolojik sinema olanaklarından olabildiğince yararlanmıştır. Anlamın oluşturulmasında sinematografi önemli rol oynamıştır. Film, modern sinematografinin yakalamak istediği noktaları; imaj, renk, ses, kadraj, hareket ve kurgu düzenlemeleriyle yakalamıştır. Görsel efektlerle, renklerin seçimi ve uyumuyla, oyuncu seçimiyle teknolojik sinema olanaklarını ve dini bir konuyu birleştirmiştir. Kitaplardan okunan İslam tarihi bu şekliyle ete kemiğe bürünmüş seyircinin karşısında durmaktadır. Dini bir konunun başarılı sinematografik öğeler ile işlenmesi nadir rastlanan bir durumdur. Böylelikle yazılı kaynaklarda var olan konu, sinema ile görünür bir hale gelmiştir.

1977 yapımı ‘Çağrı’ (The Message) filmi dâhil olmak üzere, İslam dinini anlatan filmlerin hiçbirinde bu şekilde imajsal bir yapıya rastlanmamıştır. Hz. Peygamberin hayatını anlatması niteliğiyle kayda değer ilk yapım olan Çağrı filmi daha çok İslam tarihindeki kronolojik olaylar üzerinden bir kurgu benimsemiştir. Örneğin, tarihi sıralamasıyla Bedir savaşı, Uhud savaşı ve Hendek savaşlarını konu edinmiştir. Oysa ‘Hz. Muhammed (sav): Allah’ın Elçisi’ filmi daha duygusal ve düşünsel bir tema ile İslam’ı ve Müslümanları sempatik gösteren bir söylem dili oluşturmuştur. Oluşturulan bu dilin İslamofobi karşıtlığına cevap niteliği taşıdığı görülmüştür.

Bu şekliyle film, İslam’a ve Müslümanlara karşı duyulan ön yargıları bir nebze olsa kırabilmiştir. Filmin başkarakteri olan Hz. Peygamber’in evrensel mesajı sevgi ve barış doludur. Dini öğretilerinde kırıcı değil yapıcı bir karaktere sahiptir. Hz. Peygamber herkesin kendisinden emin olduğu, kimsenin kendisinden bir zarar görmediği, saygı duyulan, sevilen, merhametli, adil ve mütevazî bir kişiliğe sahiptir. Fakirlerin ve zayıfların yardımına koşmakta, çevresinde yaşayan herkesin gönlünü almaya çalışmaktadır. Yeryüzünde var olan eşitsizlikler ve adaletsizlikler Hz. Peygamber’in evrensel mesajı ile ortadan kalkmaktadır.

Filmin birçok sahnesinde İslamofobiye karşı üretilen imajlar tespit edilmiştir. Hz. Peygamber ve İslami karakterlerde kutsallığı yansıtmak açısından film boyunca saflığın, berraklığın ve temizliğin simgesi olan beyaz renkler kullanılmıştır. Bu sıcak renkler karakterler arasındaki sıcak ilişkilere ve mekânlara da gönderme yapmıştır. Çatışma karakterlerinde ise koyu renkler kullanılmıştır.

Sonuç olarak bu çalışma göstermiştir ki; Batı kaynaklı filmlerde dünyaya öğretilen İslam karşıtlığına yine sinema ile cevap niteliğinde bir söylem dili inşa edilebilmektedir. Araştırma nesnesi olan “Hz. Muhammed (sav): Allah’ın Elçisi” filmi, sinema ve söylem ilişkisi üzerine tartışılabilir bir potansiyele sahiptir. Söylem dilini sinematografik öğeler ile oluşturmuştur. Filmde kullanılan sinematografik imajların ve diyalogların İslamofobiye cevap niteliğinde olduğu görülmüştür.

Kaynakça

Arkonaç, S. A. (2014). *Psikolojide söz ve anlam analizi, niteliksel duruş*. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

Badiou, A. (2013). *Sinema*. (S. Spitzer, Çev.). Malden: Polity. (<https://badioustudies.files.wordpress.com/2016/11/12-alan-oleary-review-of-alain-badiou-cinema-selection-and-foreword-by-antoine-de-baecque-trans-susan-spitzer-malden-ma-cambridge-uk-polity-2013-pp-322-329.pdf>).

- Balázs, B. (2013). *Görünen insan ya da sinema kültürü*. (O. Kasap, Çev.). İstanbul: Say Yayınları.
- Bazin, A. (2005). *What is cinema?* (H. Gray, Çev.). Los Angeles: University of California. (https://qplus.qmul.ac.uk/pluginfile.php/640193/mod_res).
- Büker, S. (2012). *Sinemada anlam yaratma*. İstanbul: Hayalperest Yayınları.
- Clark R.C., Mayer R.E. (2011). *Proven guidelines for consumers and designers of multimedia learning*. 3. Baskı. San Francisco: Pfeiffer Yayınları. (File:///C:/Users/Hp/Downloads/E-Learning.Pdf).
- Çevik, M. (2015). Televizyon dizileri halk hikâyelerinin modern şekli midir?. *Milli Folklor Uluslararası Kültür Araştırmaları Dergisi*, (106), 34-46.
- Deleuze, G. (1983). *Sinema 1: Hareket-İmge*. (S. Özdemir, Çev.). İstanbul: Norgunk Yayıncılık.
- Deleuze, G. (2006). *Sinema ve düşünce*. Elie Faure: *Sinema Sanatı İçinde*. (M. Gönen, Der.). İstanbul: Es Yayıncılık. 99-101.
- Eagleton, T. (2009). *Eleştiri ve ideoloji*. İstanbul: İletişim.
- Evre, B. (2009). Söylem analizine yönelik farklı yaklaşımlar: Bir sınıflandırma girişimi. İsmet Parlak (Ed.), *Medyada Gerçekliğin İnşası: Türk Medya Söylemine Eleştirel Bir Bakış* içinde. Konya: Çizgi Kitabevi.
- Fairclough, N. (1995). *Critical discourse analysis: The critical study of language*. Harlow: Longman.
- Gökçe, H. (2017). Hz. Muhammed: Allah'ın Elçisi filminin Mecidi sineması bağlamında analizi. *Intermedia International E-Journal*, ISSN: 2149-3669, 4(7), 317-329.
- İslam Ansiklopedisi. (1996). Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, (13), 70-71.
- Koçer, M., Yazıcı, F. (2018). İslamofobinin Charlie Hebdo dergisi Twitter hesabında paylaşılan karikatürler örneğinde incelenmesi. *Medya ve Din Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 191-209.
- Kracauer, S. (2015). *Film teorisi, fiziksel gerçekliğin kurtuluşu*. (Ö. Çelik, Çev.). İstanbul: Metis Yayınları.
- Lotman, M. Y. (2012). *Sinemada göstergebilim*. (O. Özügül, Çev.). Ankara: Nirengi Kitap.
- Nazlıaydın, H. (2016). Bir film imanı yok edebilir mi-Hz. Muhammed: Allah'ın Elçisi filmi üzerine bir değerlendirme. *Eskiyeñi Anadolu İlahiyat Akademisi Araştırma Dergisi*, (33), 211-215.
- Özer, Ö. (2008). İdeolojik atmosferin kapsama alanı: Bozüyük olaylarının Ortadoğu ve ülkede özgür gündem gazetelerinde sunumu örneğinde haber söyleminde yapılan ideolojik üretime ilişkin yeni bir çözümleme. *Türkiye'de Sivil İtaatsizlik Toplumsal Hareketler ve Basın* (E. Dağtaş, Der.). Ankara: Ütopya Yayınevi. 377-432.
- Özer, Ö. (2011). *Haber söylem ideoloji*. Konya: Literatürk Yayınları.
- Revel, J. (2012). *Foucault sözlüğü*. İstanbul: Say Yayınları.
- Said, E. W. (2010). *Şarkiyatçılık: Batı'nın şark anlayışları*. İstanbul: Metis Yayınları.
- Sözen, M. (2017). Anlatımsal bir öge olarak sinemada ses efektleri: Tanımlamalar, filmler, çözümlemeler. *Akademik Bakış Dergisi*, (61), 477-503.
- Van Dijk, T. A. (1988). *News analysis case studies of international and national news in the press*. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates Publishers, Hillsdale.

- Van Dijk, T.A. (2000). *Ideology and discourse: A multidisciplinary introduction*. Universitat Oberta de Catalunya.
- Van Dijk, T. A. (2003). Critical discourse analysis. *The Handbook of Discourse Analysis*. Deborah Schiffrin, Deborah Tannen, Heidi E. Hamilton (Ed.), Blackwell Publishers: Oxford. 352-372.
- Wodak, R. (2013). *Critical discourse analysis*. Four Volumes. London: Sage.
- Wodak, R., Meyer, M. (2002). *Methods of critical discourse analysis*. London.
- Yazır, E. M. H. (2016). *Kur'an-ı Kerim meali*. Leon/Publishing.
- Yüksel, C. B. (2012). İdeoloji ve gündelik hayatta milliyetçilik: Rahip Santoro cinayeti ve basında temsili. Ankara: Genesis Kitap.
- Zor, L. (2017). Van Dijk'ın eleştirel söylem analizinin sinema filmlerine uygulanması ve Kazakistan Sineması'ndan örnek bir film çözümlemesi: Stalin'e hediye. *Akademik Bakış Dergisi*, (61), 877-899.
- <http://www.haber7.com/sinema/haber/966673-hz-muhammedin-hayatina-1-milyar-dolar> (Erişim: 22 Aralık 2018).
- <https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-37822507> (Erişim: 2 Aralık 2018).

MEDIAD

Medya ve Din Araştırmaları Dergisi | Journal of Media and Religion Studies

Discourse Analysis of the Film 'Hz. Muhammad: The Messenger of God'

Mahmut KUTLU

Extended Abstract

The hatred and hostility of the West towards Muslims and the religion of Islam date back to centuries. According to W. Edward Said, the main reason for this is that the West is afraid of the East and Muslims. The West has maintained this hatred and hostility in the field of media today. Muslims were portrayed by Western sources as different than in the international media, and the image of a bad/terrorist Muslim was drawn. Cinema is often used as a means of publicizing this image in the shortest way. Because the effect of cinema is stronger than other media.

When we look at the number of films describing the life of the Prophet Muhammed (pbuh), it seems that there are very few. Scholars from all Islamic countries around the world attended the International Union of Muslim Scholars Conference, which was held in December 2012 in Qatar, and the title 'How should we explain the life of the Prophet 'was opened to discussion. In his speech, Nihat Awad, the General Director of the American-Islamic Relations Council (CAIR), stated that in the last 10 years the number of films that spoke about Muslims and Prophet Muhammed (pbuh) negatively has reached 750 except only two films which were shot in Hollywood.

Only 37 years after the film 'The Message', which tells the life of the Prophet directly, could 'Muhammad: The Messenger of God' be filmed. By means of this film, members of the religion of Islam had the opportunity to experience the life of the prophet (pbuh) with cinema. Although other movies about the subject had been shot, they merely represented the Prophet (pbuh) indirectly, not directly. Their number is very small as well.

The film 'Muhammad: The Messenger of God', which combines the life of the Prophet (pbuh) with cinematography and thus is thought to produce cinematographic images against Islamophobia, was chosen as the research object of this study. It is thought that the film, which is the research object, has the potential to be discussed on the relationship between cinema and Islamophobia. The study aims to show how the discourse language produced in the context of this relationship is made visible with cinematographic elements.

Teun A. Van Dijk's discourse analysis method was used in the study. However, this method used by Van Dijk in his analysis of the ideology of the dominant structure in the news texts is not used as an analysis of ideology; but as an analysis of pieces -macro structures and microstructures- which form the discourse. Which cinematographic elements the film is built with, thematic structure, schematic structure, syntactic structure, sound and music harmony, the rhetoric of the film and how it forms a language of discourse with the combination of all these are discussed. The content of the subjects in the film has not been examined. For

example, the investigation of the accuracy of an event in the film in terms of Islamic history, and the examination of the Sunni-Shiite synthesis in terms of harmony are excluded from the main theme of this study.

In this context, the study consists of three chapters, with the exception of the introductory part where information about the purpose, importance, and method is presented. In the first part, information is given about the identity of the film, which is the research subject, and the story of the film is mentioned. In the second part, the discourse analysis of Teun A. Van Dijk is emphasized. In the last section, the findings were analyzed by Van Dijk's discourse analysis method. The film made as much use of the power of images as possible while creating discourse language. Therefore, the images taken from the film are included in the analysis part of the study.

At the end of the study, it was seen that 'Muhammad: The Messenger of God' produced the language of discourse that exalts the religion of Islam by using technological means of cinema and acts as a response to Islamophobia. Taking advantage of the power of cinema, the film created a language of discourse with the help of images and presented it to the audience. Cinematography played an important role in the formation of meaning. The Film captured the points which modern cinematography wants to capture by the arrangement of image, color, sound, framing, movement and editing. It combines visual effects, the selection and harmony of colors, the choice of actors, technological cinema possibilities and a religious subject. The Islamic history read from the books stands in the way of the audience shaped in flesh and bones. It is rare for a religious subject to be treated with successful cinematographic elements. Thus, the subject which exists in written sources has become visible through the cinema. 'Muhammad: The Messenger of God' characterizes Muslims with good themes in spite of the rough, ugly, dirty, bad, terrorist Muslim stereotypes in hundreds of islamophobia films. By applying the counter-image of the 'bad Muslim', it has enabled the real representation of Muslims in international cinema. Muslim characters in the film are well-groomed, clean, beautiful, handsome, eloquent, hardworking, compassionate, empathetic, fair, caring and sympathetic.

As it is, the film was able to break the prejudices against Islam and Muslims to a certain extent. The universal message of the Prophet (pbuh), who is the protagonist of the film, is full of love and peace. In his religious doctrine, he has a constructive character, not a breaking. The Prophet (pbuh) has a respected, loved, compassionate, fair and humble personality, which gained everyone's credibility, no one has suffered from. He runs to the aid of the poor and the weak and tries to win the hearts of everyone living around him. The inequalities and injustices that exist on the earth disappear with the universal message of the Prophet (pbuh).

In many scenes of the film, images produced against Islamophobia have been identified. The color white, which has been the symbol of purity, clarity, and cleanliness, has been used throughout the film to represent the holiness of the Prophet (pbuh) and the Islamic characters. These warm colors also refer to the warm relationships between the characters and places. Dark colors were used for the conflicting characters.

In none of the films describing the religion of Islam, including the film "The Message" made in 1977, have we seen such an imaginary structure? 'The Message', the first notable production in terms of telling the story of the life of the Prophet (pbuh), formed a theme-based more on chronological events in Islamic history. For example, the battles of Badr, Uhud and The Trench (Khandaq) are featured in chronological order. However, 'Muhammad: The Messenger of God' has created a language of discourse that makes Islam and Muslims sympathetic with a more emotional and intellectual theme. This language was found to be an answer to Islamophobia.

As a result, this study has shown that a discourse language can be constructed through cinema to respond to the anti-Islamism indoctrinated in the films of west-

ern origin. The object of the research, 'Muhammad: The Messenger of God' has the potential to be discussed on the relationship between cinema and discourse. It creates its discourse through cinematographic elements. The cinematographic images and dialogues used in the film were found to serve as a response to Islamophobia.